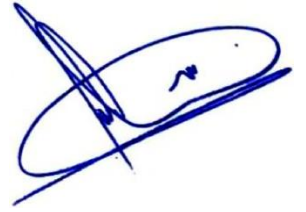

**ІНСТИТУТ ПІДГОТОВКИ КАДРІВ
ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ ЗАЙНЯТОСТІ УКРАЇНИ**

ШВИДКИЙ Ярослав Юрійович

УДК 351.86:342.9

**МЕХАНІЗМИ ІНСТИТУЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОТИДІЇ
КОРУПЦІЇ**

25.00.05 – державне управління у сфері державної безпеки
та охорони громадського порядку

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата наук з державного управління

КИЇВ – 2020

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Інституті підготовки кадрів державної служби зайнятості України.

Науковий керівник – доктор наук з державного управління, доцент
ДМИТРЕНКО Геннадій Васильович,
Інститут підготовки кадрів державної служби зайнятості України, завідувач кафедрою публічного управління та адміністрування.

Офіційні опоненти: доктор наук з державного управління, доцент
РУДЕНКО Ольга Мстиславівна,
Чернігівський національний технологічний університет, доцент кафедри публічного управління та менеджменту організацій;

кандидат наук з державного управління
САВКА Іван Іванович,
Збройні Сили України, офіцер.

Захист відбудеться 29 січня 2021 року о 12-й годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.891.02 Інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості України за адресою: 03038, м. Київ, вул. Нововокзальна, 17, ауд. 205.

Із дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості України за адресою: 03038, м. Київ, вул. Нововокзальна, 17.

Автореферат розісланий 28 грудня 2020 року.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

М. З. Масик

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність дослідження. На сьогодні особливу увагу держава приділяє забезпеченню національної безпеки, а точніше, своєчасному виявленню, попередженню загроз та захищеності найважливіших суспільних і державних інтересів з метою сприяння сталому розвитку країни. З функціональної точки зору система національної безпеки є відображенням взаємодії цінностей та інтересів населення, поєднання суспільних, державних та особистих цілей.

Важливу роль у забезпеченні національної безпеки й захисту людини від зовнішніх і внутрішніх загроз відіграють заходи щодо реалізації антикорупційної стратегії, які дадуть змогу підвищити ефективність національної державної системи безпеки. При цьому прагнення інтегруватися до європейського політичного, економічного й гуманітарного простору виступає стратегічним орієнтиром і мотиваційним чинником державного розвитку.

Сучасна система національної безпеки представлена як державними, так і недержавними інститутами, які, застосовуючи теоретико-методологічні, нормативно-правові, інформаційно-аналітичні, організаційно-управлінські, розвідувальні, контррозвідувальні, оперативно-розшукові, кадрові, науково-технічні та інші заходи, відстоюють національні інтереси держави загалом та добробут кожного громадянина зокрема.

Теоретичні основи забезпечення національної безпеки досліджували такі науковці, як: О. Автушенко, В. Білик, О. Бодрук, О. Власюк, З. Гбур, О. Глазов, В. Горбулін, В. Дрьомін, О. Житник, В. Качинський, С. Каштелян, Н. Краус, Є. Крихтіна, В. Лагодіна, В. Ліпкан, М. Пайман, М. Пірен, А. Рачок, Т. Савицька, І. Савка, Г. Ситник, А. Собкарь, О. Теличкін, Л. Шангіна, та ін.

Наукові дослідження у сфері протидії корупції проводили: О. Баранецька, І. Бенько, Л. Білінська, Є. Бовкун, С. Бортнік, Т. Брус, О. Бусол, О. Валевський, В. Веклич, А. Волошенко, Н. Голота, В. Гошовська, Б. Гребенюк, І. Гришова, О. Губарєв, В. Гурковський, Г. Дмитренко, О. Дручек, Х. Дубковецька, М. Дудін, Є. Єренко, Я. Жовнірчик, Д. Заброта, С. Задорожний, Т. Іленок, Д. Йосифович, В. Карелін, Ю. Ковбасюк, В. Козак, М. Лахижа та ін. Водночас, актуальним є подальше наукове обґрунтування механізмів інституційного забезпечення протидії корупції, що зумовило вибір теми, мету та завдання наукового дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконана в межах науково-дослідної роботи з теми “Модернізація та підвищення ефективності публічного управління у сфері зайнятості в Україні в контексті євроінтеграції” (ДС №01118U003561), в якій автором проаналізовано інституційне забезпечення національної безпеки органами протидії корупції та окреслено проблеми реалізації інституційного механізму протидії корупції на сучасному етапі формування національної безпеки.

Мета та завдання дослідження. *Метою* дисертації є теоретико-методологічне обґрунтування механізмів інституційного забезпечення протидії корупції та розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення діяльності органів влади у даній сфері.

Для досягнення поставленої мети було визначено такі *завдання*:

- провести аналіз понятійно-термінологічного апарату у сфері протидії корупції та з'ясувати особливості впливу корупційних явищ на національну безпеку країни;

- охарактеризувати нормативно-правове забезпечення протидії корупції в Україні;

- дослідити сучасний стан реалізації механізмів інституційного забезпечення протидії корупції;

- проаналізувати інституційний механізм протидії корупції в контексті забезпечення національної безпеки та окреслити проблеми реалізації механізмів інституційного забезпечення протидії корупції;

- дослідити зарубіжний досвід протидії корупції та можливості його імплементації в Україні;

- запропонувати шляхи вдосконалення механізмів інституційного забезпечення національної безпеки органами протидії корупції в Україні.

Об'єкт дослідження – інституційне забезпечення протидії корупції.

Предмет дослідження – реалізація механізмів інституційного забезпечення протидії корупції.

Методи дослідження. Для виконання поставлених завдань дослідження використано загальнонаукові та спеціальні методи: аналізу та синтезу – для деталізації об'єкта дослідження; узагальнення – для розкриття теоретико-методологічних засад забезпечення національної безпеки органами протидії корупції; порівняльний метод та систематизації – для вивчення нормативно-правового забезпечення національної безпеки органами протидії корупції; системний метод – для розкриття концептуальних основ національної безпеки; логічний, діалектичний, метод узагальнення, комплексного і системного підходів – для вдосконалення понятійного апарату дослідження; статистичного аналізу, порівняння та узагальнення – для дослідження особливостей забезпечення національної безпеки органами протидії корупції; графічний – для наочного зображення тенденцій у сфері забезпечення національної безпеки органами протидії корупції; метод моделювання – для розроблення напрямків удосконалення механізмів інституційного забезпечення національної безпеки органами протидії корупції в Україні; абстрактно-логічний метод – для теоретичного узагальнення й формулювання висновків та пропозицій. Методологічною базою дослідження є наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених, зокрема офіційні публікації міжнародних організацій.

Інформаційну та емпіричну базу дослідження становили нормативні документи органів державної та регіональної влади, статистичні й соціологічні дані, матеріали, опубліковані в періодичних виданнях та мережі Інтернет.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в теоретико-методологічному обґрунтуванні механізмів інституційного забезпечення протидії корупції та розробці практичних рекомендацій щодо удосконалення діяльності органів влади у даній сфері. Найбільш суттєві результати дисертаційної роботи, що містять наукову новизну, конкретизовано в таких наукових положеннях:

уперше:

– запропоновано структурно-функціональну модель оптимізації інституційного механізму протидії корупції, особливістю якої є її формування у контексті підвищення національної безпеки та базування (як виявлено за допомогою аналізу міжнародного досвіду) на основному принципі подолання даного явища – невідворотності настання покарання за вчинені корупційні правопорушення та правопорушення пов'язані з корупцією. Зроблено акцент на необхідності розроблення наступного етапу антикорупційної стратегії як однієї із важливих умов досягнення стійкої національної безпеки. Зокрема запропоновано: сформуванню інформаційний простір для реалізації державної політики протидії корупції у контексті забезпечення національної безпеки України відповідно забезпечивши цю діяльність необхідними матеріально-технічними ресурсами та програмним забезпеченням; створити електронну базу даних матеріальних та нематеріальних активів сектору національної безпеки України; забезпечити належний контроль за використанням бюджетних коштів у системі національної безпеки України; здійснити повну гармонізацію вітчизняних стандартів і систем якості товарів та послуг у сфері національної безпеки з метою усунення можливостей вчиняти корупційні правопорушення; фактично створити та укомплектувати кваліфікованими кадрами Бюро фінансових розслідувань; забезпечити включення до складу Ради національної безпеки і оборони України суб'єктів у сфері протидії корупції; запровадити належний контроль за переходом державних службовців на інші керівні посади після їх звільнення зі служби у зв'язку з вчиненими корупційними правопорушеннями та порушеннями, пов'язаними з корупцією; розробити «єдине вікно» взаємодії з міжнародними донорами щодо матеріально-фінансової та консультативної підтримки у сфері протидії корупції як один із найважливіших аспектів підвищення національної безпеки;

удосконалено:

– комплекс заходів протидії корупції на основі досвіду іноземних держав, який варто імплементувати в Україні, а саме: забезпечити чесне й відповідальне управління, чому сприятимуть справедливі податки, пільги та субсидії, а не заборони і дозволи, які видають владні структури; домогтися цілковитої незалежності судочинства; встановити суворий нагляд за тим, чи дотримуються високі етичні стандарти для посадовців; забезпечити належний соціальний захист держслужбовців; гарантувати незалежність ЗМІ, залучити громадський сектор до протидії корупції; посилити законодавче забезпечення та підходи до його практичної реалізації і, відповідно, підвищити ймовірність настання відповідальності за вчинені корупційні злочини; морально та

психологічно налаштувати суспільство і весь державний корпус не сприймати корупцію як неминуче явище; забезпечити можливості для інформування громадськості щодо її прав у даній сфері;

– класифікацію низки засад антикорупційної політики, що потребують законодавчого закріплення та полягають у тому, що: мають забезпечуватися верховенство права, реалізуватися людські та громадянські права і свободи, надаватися гарантія поваги до гідності будь-якого громадянина; усі суб'єкти права власності мають бути рівними перед законом, конкуренція в економічному сегменті повинна бути захищеною; державна влада повинна реалізовуватися згідно з чітким поділом на законодавчу, виконавчу та судову; підготовка та ухвалення рішень органами державної влади та місцевим самоврядуванням мають бути відкритими та прозорими; мають забезпечуватися принципи свободи, соціальної справедливості і творчої самореалізації, залучення громадськості до управління справами державного та суспільного значення; повинні реалізовуватися засади соціального партнерства та громадянської солідарності; має забезпечуватися взаємодія між суб'єктами у сфері протидії корупції, що передбачає розробку та дотримання високих антикорупційних стандартів;

– шляхи оптимізації організаційного забезпечення національної безпеки органами протидії корупції в Україні, в результаті чого запропоновано: започаткувати багатоцільову систему протидії корупції; удосконалити діяльність Національного агентства з питань запобігання корупції, спрямовану на ефективну перевірку електронних декларацій, покращення роботи в частині перевірки політичних партій; спростити податкову звітність; посилити вимоги до роботи структур контрольно-наглядового профілю, а в майбутньому скоротити кількість таких документів як ліцензії, дозволи, патенти; розмежувати органи державної влади стосовно їх повноважень, згідно з якими надаються адміністративні послуги і виконуються контрольно-наглядові чи інспекційні функції; забезпечити прозорість приватизаційного процесу, а також процесу державних закупівель, тендерів та аукціонів; розвивати електронне урядування; забезпечити подальше реформування державної служби та служби в органах місцевого самоврядування з метою забезпечення їх професійності; залучити громадян до формування громадських об'єднань з протидії корупції; створити систему підготовки фахівців з антикорупційних заходів та антикорупційної освіти спеціалістів з кожної спеціальності;

набули подальшого розвитку:

– класифікація корупційних проявів, яка включає наступні їх види: 1) партійна корупція: порушується порядок фінансування; ухвалюються партійні рішення поза внутрішньопартійними демократичними механізмами; створюються «партії для продажу»; фактично продаються потенційно прохідні місця у партійному списку (у державах, що мають виборчу систему, якою передбачені закриті списки); використовуються «підставні донори», щоб обійти ліміти на пожертви партіям (у країнах із встановленими лімітами) тощо; 2) електоральна корупція: порушуються правила надходжень у виборчі фонди;

усіляко підкуповуються виборці та члени виборчкомів; застосовується адміністративний ресурс в інтересах деяких виборчих суб'єктів тощо; 3) лобістська корупція: непрозорі, тіньові пособи просувати у владних структурах інтереси певних людей за отримання винагороди та ін.; 4) представницька корупція: депутат змінює парламентську фракцію чи вдається до інших дій, що порушують політичну етику, керуючись корисливими мотивами; 5) клієнтарно-патронажна корупція: використовуються державні ресурси, щоб просувати інтереси, які мають певні індивідуальні чи колективні актори; поширюються прояви непотизму, кронізму, фаворитизму; вчиняються дії, що обумовлюють конфлікт інтересів, тощо; 6) судова корупція, відповідно до якої органи судочинства реалізують політичне замовлення;

– ідентифікація особливостей впливу корупційних явищ на національну безпеку країни, серед яких виділено: підрив державного авторитету, заподіяння шкоди демократичним основам суспільного управління та роботі державного апарату; суттєве обмеження конституційних прав і свобод громадян; порушення принципу верховенства права; сповільнення та спотворення реформування у соціально-економічній площині, створення труднощів для ринкових відносин, негативний вплив на середнє і мале підприємництво, а також на залучення інвестиційних ресурсів з-за кордону; грубе порушення встановленого порядку реалізації повноважень посадовцями державних владних структур, органів місцевого самоврядування; надання незаконних привілеїв для корумпованих угруповань, використання державної влади задля особистих інтересів; криміналізація та тінізація економіки, а також легалізація коштів, отриманих у незаконний спосіб; підживлення організованої злочинності; порушення принципів у сфері реалізації соціальної справедливості, невідворотності покарання; знищення духовних, моральних та суспільних цінностей; ускладнення відносин з іншими країнами й усією міжнародною спільнотою.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що теоретичні положення, висновки та рекомендації, розроблені автором і запропоновані у дисертації, можуть бути використані для удосконалення механізмів інституційного забезпечення національної безпеки органами протидії корупції в Україні, що сприятиме підвищенню статусу України на міжнародній арені та залученню іноземних інвестицій у розбудову нашої держави.

Наукові висновки та теоретичні положення дисертаційної роботи фактично доведені до рівня конкретних пропозицій і практичних рекомендацій для використання в галузі державного управління. Зокрема, результати дослідження були використані в практичній діяльності Державного агентства лісових ресурсів України (довідка про впровадження від 16.07.2020 № 14-05/4670-20), Департаменту внутрішньої та інформаційної політики Львівської обласної державної адміністрації (довідка про впровадження від 20.07.2020 № 515/1-22), Комітету Верховної Ради України з питань антикорупційної політики (довідка про впровадження від 20.07.2020 р.) та Національної академії

державного управління при Президентові України (довідка про впровадження від 16.07.2020 р.).

Отримані результати можуть бути використані для подальших науково-дослідних розробок теоретико-методологічних питань, пов'язаних із застосуванням механізмів інституційного забезпечення протидії корупції Україні з метою підвищення прозорості діяльності владних структур держави.

Особистий внесок здобувача. Основні теоретичні положення та розробки в межах дослідження, зокрема ті, що характеризують його наукову новизну і практичне значення результатів, отримані автором особисто.

Апробація результатів дисертації. Основні положення дисертаційної роботи були презентовані та обговорені на: міжнародній науково-практичній конференції «Напрями вдосконалення механізмів державного управління в умовах сучасних реформаційних процесів» (м. Запоріжжя, 2019 р.), круглому столі до Дня захисника Вітчизни «Роль держави та громадського сектору в соціальній адаптації переміщених осіб із зони агресії РФ та учасників ООС (АТО)» (м. Київ, 2019 р.), міжнародній науково-практичній конференції «Інституційні трансформації ринку праці в умовах євроінтеграції» (м. Київ, 2019 р.) та II Всеукраїнській науково-практичній конференції «Форум прямої демократії» (м. Київ, 2019 р.).

Публікації. Наукові результати дисертаційної роботи опубліковані в 11 наукових працях, зокрема в 6 статтях у наукових фахових виданнях з державного управління, 1 статті в іноземному виданні та 4 тезах доповідей у збірниках матеріалів науково-практичних конференцій.

Структура та обсяг дисертації. Дисертаційна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Повний обсяг дисертації становить 238 сторінки, із них 207 сторінок основного тексту, включаючи 3 таблиці та 7 рисунків. Список використаних джерел налічує 204 найменування.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано вибір, актуальність і стан розробки теми дисертаційної роботи, подано її загальну характеристику, вказано на зв'язок дисертації з науково-дослідними роботами, визначено мету, завдання, об'єкт, предмет, охарактеризовано методологічну базу, наукову новизну та практичну значущість одержаних результатів, наведено дані щодо апробації та опублікування результатів дослідження.

У **першому розділі** – *“Теоретико-правові основи механізмів інституційного забезпечення протидії корупції”* – розглянуто понятійно-термінологічний апарат у сфері протидії корупції та з'ясовано особливості впливу корупційних явищ на національну безпеку країни; охарактеризовано нормативно-правове забезпечення діяльності з протидії корупції в Україні.

Виявлено, що національна безпека характеризує внутрішні та міждержавні відносини, які є показником ефективності системи державної,

правової та суспільної безпеки, прав і свобод кожного громадянина, самостійного розвитку, суверенітету держави, захисту від загроз внутрішнього та зовнішнього характеру. При цьому корупція є однією з головних загроз, оскільки вона – каталізатор проблем у фінансовій сфері, проблем, пов'язаних із втратою довіри населення до влади, а також зневіреністю українців у тому, що державні службовці спроможні захищати національні інтереси.

З'ясовано, що протидія корупції не є галузевою реформою, оскільки вона справляє вплив на всі сфери життя та діяльності суспільства. З огляду на це у даній сфері актуальними є інституційні зміни, які врешті-решт приведуть до трансформації суспільної свідомості. Лише подолання толерантного ставлення до явища корупції сприятиме підвищенню безпеки держави, запровадженню нових стандартів поведінки державних службовців та створить умови для відновлення довіри до державного інституту.

Надано низку пропозицій щодо удосконалення понятійного апарату в контексті теми дисертаційної роботи:

1. Під безпекою запропоновано розуміти процес, за якого імовірність втілення загрози та масштаби можливих заподіяних у випадку її реалізації збитків є вищою (або нижчою) ніж певна суб'єктивно зафіксована гранична величина. Безпечним стан об'єкта вважається тоді, коли його зв'язки і відносини із зовнішнім середовищем, структурні елементи, їхні взаємні відносини та зв'язки дозволяють йому зберігати здатність і можливість виконувати свої основні функції та підтримувати структурну цілісність. Отже, «безпечним» вважатиметься стан об'єкта, за якого: реалізація загроз щодо нього не можлива; мети реалізованих загроз не досягнуто; захисна система об'єкта вдало блокує атаки; систему захисту подолано, але рівень заподіяної шкоди виявиться незначним і не призведе до дисфункції об'єкта, або своєчасно буде відновлено його функціональність. Окреслено головне завдання стосовно підтримання безпеки: сприяти об'єкту у збереженні здатності й можливості виконувати свої основні функції.

2. На підставі аналізу основних підходів науковців до трактування сутності поняття «національна безпека» запропоновано розуміти її як міру захисту життєво важливих особистісних, суспільних і державних інтересів перед внутрішніми та зовнішніми, реальними і потенційними загрозами.

3. Узагальнення різних поглядів стосовно поняття корупції дозволило зробити висновок про те, що вона не є конкретним суспільно небезпечним діянням, чим характеризується будь-який склад правопорушення, а може мати різні форми прояву – кримінальні, адміністративні, цивільно-правові, дисциплінарні та інші. На нашу думку, корупцією слід вважати використання (у будь-якому вигляді) посадовцями, які представляють державну, передусім виконавчу і судову владу, а також установи та організації господарського управління, громадські об'єднання, свого службового становища з метою отримати майно, послуги чи пільги собі або третім особам.

З'ясовано, що поширення корупційних процесів у нашій державі є загрозою для її національної безпеки. Адже їх прояви сповільнюють процес

демократичного розвитку, перешкоджають верховенству права та порушують права і свободи громадян. В Україні за інформацією національних державних органів, міжнародних організацій та результатами опитування представників громадськості підтверджується системність корупційної діяльності. Поширення корупції та незабезпечення дієвими засобами її протидії є головними причинами, які зумовили масові протести українських громадян.

Доведено, що нормативне регулювання правових порушень у пов'язаній з корупцією сфері сприятиме здійсненню справедливого покарання та стимулюватиме законну поведінку суб'єктів державного управління через ризик зазнати суворого заходів покарання. Однак створення й закріплення на рівні законодавства міжнародних стандартів антикорупційної діяльності вимагає дотримання їх державою. Цей процес відбувається дуже повільно, оскільки його більш активному перебігу чинить опір стара система, превалює відсутність мотивів до змін. Тому суспільству слід уникати ситуації, коли антикорупційна політика змінюватиметься лише на папері, у правових документах.

Зроблено висновок, що без ефективної антикорупційної політики, закріпленої у законодавстві, протидіяти корупційним процесам не можливо. На нинішній стадії соціально-економічного розвитку нашої країни корупцію варто сприймати як один із глобальних аспектів, які деформують суспільні цінності, правову культуру та розподіл благ суспільства, можливості й результати господарської діяльності, що стає на заваді зміцненню державної національної безпеки, ефективному розвитку суспільства. Аналіз української законодавчої системи з питань протидії корупції свідчить, що крім позитивних моментів їй притаманні і значні недоліки та неузгодженості з чинною законодавчою системою. Головним ризиком є можливість бюрократизації антикорупційної політики держави, що може перетворити справжню протидію корупції на формальну. Крім того, на сьогодні не прийнято нову антикорупційну стратегію, що також уповільнює процес вирішення проблем та недоліків у даній сфері.

У другому розділі – *“Дослідження сучасного стану реалізації механізмів інституційного забезпечення протидії корупції в Україні”* – досліджено сучасний стан реалізації механізмів інституційного забезпечення протидії корупції; проаналізовано інституційний механізм протидії корупції в контексті забезпечення національної безпеки та окреслено проблеми реалізації механізмів інституційного забезпечення протидії корупції.

Розглянуто сучасний стан національної безпеки в Україні. Проаналізувавши стан національної безпеки нашої країни, яка відносно недавно стала незалежною і долає перехідний етап свого розвитку, можемо стверджувати, що доволі суперечливі процеси перетворень з боку державної влади справили негативний вплив на ефективність функціонування системи підтримання національної безпеки. Загрози для національної безпеки держави поступово зростають, а їх потенціал зосереджується в межах економічної, соціально-політичної, міжнародної, військової, інформаційної та екологічної сфер. Першочергова проблема підтримки національної безпеки полягає у

відстеженні й оцінюванні будь-якої загрози для національних інтересів, а також прогнозуванні перебігу ситуацій, пов'язаних з реалізацією чи обстоюванням відповідних національних інтересів, без чого не вдасться повною мірою ефективно оцінити загрози.

Досліджено інституційний механізм протидії корупції в контексті забезпечення національної безпеки та виявлено, що він включає два субмеханізми: нормативно-правовий та організаційний. З'ясовано, що суб'єкти забезпечення національної безпеки повинні здійснювати такі основні функції: виробляти і періодично уточнювати Стратегію національної безпеки України та її Воєнну доктрину, доктрини, концепції, стратегії і програми з питань національної безпеки, планувати і реалізувати конкретні заходи, покликані протидіяти і нейтралізувати загрози для національних інтересів України; створювати нормативно-правову базу, необхідну для того, щоб система національної безпеки ефективно функціонувала; удосконалювати її організаційну структуру; з кадрових, фінансових, матеріальних, технічних, інформаційних та інших питань забезпечувати життєдіяльність складників (структурних частин) системи; готувати сили та засоби суб'єктів системи до можливості застосувати їх відповідно до призначення; постійно відстежувати вплив на національну безпеку процесів, що відбуваються в межах політичної, соціальної, економічної, екологічної, науково-технологічної, інформаційної, воєнної та інших сфер, релігійного середовища, міжетнічних стосунків; прогнозувати зміни в їхній структурі та потенційні загрози для національної безпеки; систематично відстежувати стан і прояви міжнародного чи іншого виду тероризму; прогнозувати, виявляти та оцінювати можливі загрози, дестабілізуючі чинники і конфлікти, причини їх появи та наслідки прояву; розробляти науково обґрунтовані пропозиції і рекомендації щодо ухвалення рішень управлінського плану з метою захистити національні інтереси України; попереджувати та усувати загрози і дестабілізуючі чинники для національних інтересів; локалізувати, проводити деескалацію та врегульовувати конфлікти і усувати їхні наслідки або вплив, який чинять дестабілізуючі чинники; оцінювати, наскільки ефективно забезпечується національна безпека, та визначати витрати на такі цілі тощо.

Встановлено, що в Україні було інституціонально забезпечено проведення антикорупційної політики. З урахуванням змісту антикорупційної роботи, функціональної спрямованості та кола повноважень були утворені окремі суб'єкти, які мають протидіяти корупції та запобігати їй (НАЗК, НАБУ, ДБР, САП, ВАКС, органи прокуратури, поліція). Важливе досягнення на шляху втілення державного антикорупційного стратегічного плану полягає в тому, що було створено окремі спеціально уповноважені органи з протидії корупції зі спеціальними повноваженнями, де чітко розподілена їх компетенція.

Виявлено, що в сучасному світі найбільшого поширення прояви корупції набувають у тих країнах, які здійснюють модернізацію свого розвитку. В Україні до таких проявів, зокрема, зараховують: 1) спадщину тоталітарної доби (закрита влада, злита з бізнесом); 2) слабку судову систему (залежна від влади,

недостатньо фінансована, перевантажена); 3) нерозвинену правову свідомість громадян (відсутні культура і традиція використання механізмів права); 4) спрямованість правоохоронної системи на обстоювання державних інтересів (бізнесмени не знаходять захисту у правовій площині та намагаються здобути його у корупційних відносинах); 5) підпорядкованість чиновників не законам, а інструкціям і вищому керівництву.

Доведено, що від політичної волі влади залежить успішність протидії корупції. Саме політичною волею визначається суть, а отже й рівень ефективності інших головних чинників протидії корупції і, відповідно, рівень ефективності протидії корупційним проявам у цілому. Проте політичному керівництву нашої країни не властива належна воля у протидії корупції. Зробити такий висновок можна спираючись на ряд показників: як виконуються антикорупційні заходи і програми, прийняті на рівні держави, та міжнародні зобов'язання України; як оцінюється рівень корупції українцями; специфіка динаміки позицій України за даними міжнародних рейтингів, які формуються міжнародними організаціями, дослідницькими установами; відомості щодо фактів і проявів корупції політичного характеру в нашій державі, оприлюднені в українських засобах масової інформації, а також особливості того, як реагують на таку інформацію правоохоронні органи; які результати показали міжнародні та національні моніторингові дослідження з корупційної проблематики України, що проводяться вітчизняними та міжнародними антикорупційними організаціями.

З'ясовано, що організація протидії явищам корупції в національному просторі зазнає впливу таких факторів: 1) загальний стан економіки у державі або конкретному регіоні; 2) специфіка, з якою реалізуються ті чи інші процедурні вимоги, що має відповідати моральним та/чи правовим нормам, загальноприйнятим у соціальній групі або суспільстві; 3) низка особливих моральних і психоемоційних рис суб'єктів суспільних взаємовідносин; 4) наявність неправового інтересу у людей, наділених розпорядчими та виконавчими повноваженнями, націленого на те, щоб зберегти корупційну систему, яка допомагає їм особисто збагатитися або отримати певні блага; 5) відповідальні особи, які представляють підприємства, установи та організації і мають відповідні повноваження, насправді реалізують дії та заходи, щоб відтворити корупційне середовище, залучаючи до нього нових учасників і/або нівелюючи ефективні заходи, спрямовані на протидію корупції.

Зроблено висновок, що зараз Україна здійснює чіткі послідовні кроки в сегменті протидії явищу корупції та його ліквідації. Рівень ефективності реалізації антикорупційного стратегічного плану насамперед залежить від того, наскільки повно та якісно реалізовуватимуть визначені в ньому превентивні заходи всі суб'єкти. Загалом, хоча програмування протидії корупції дещо зрушило з мертвої точки, але є ще ряд системних недоліків. Крім того, варто зауважити, що надалі важливо вдосконалити теоретико-методологічні засади, на основі яких держава регулює протидію корупційним правопорушенням на рівні регіонів. Це необхідно для того, щоб створити об'єктивні умови для

формування сучасної та ефективної системи забезпечення вітчизняної національної безпеки.

У третьому розділі – *“Шляхи удосконалення механізмів інституційного забезпечення протидії корупції”* – досліджено зарубіжний досвід протидії корупції та можливості його імплементації в Україні; запропоновано шляхи вдосконалення механізмів інституційного забезпечення національної безпеки органами протидії корупції в Україні.

Виявлено, що багато країн світу розробили, ухвалили та ввели в дію спеціальні закони щодо протидії корупції. Деякі держави послуговуються законами, які прямо покликані боротися з корупційними діями або регулювати у межах законодавства низку окремих аспектів щодо протидії організованій злочинності, або законами, якими регулюється державна служба (зокрема у Великобританії, Білорусі, Литві, Румунії).

Проаналізовано особливості протидії корупційним злочинам у країнах-членах ЄС та з'ясовано, на яких засадах ґрунтується передова антикорупційна політика, що наразі необхідна Українській державі. Зокрема це:

1) наявність сильної політичної волі державного керівництва щодо протидії корупційним явищам та сформованої на її базі єдиної державної політики у сфері протистояння корупційним проявам, яка передбачає державні, політичні, економічні, соціальні та правові заходи. Якщо відсутня політична воля на кожному рівні влади, то жодні законодавчі, адміністративні чи будь-які інші заходи, покликані протидіяти корупції, не відзначатимуться ефективністю;

2) організація соціального контролю, що його здійснює громадянське суспільство щодо всієї системи державного адміністрування, і забезпечення можливості порушувати в цих межах кримінальне переслідування відповідальних осіб. Важлива роль тут належить незалежним ЗМІ;

3) гарантії незалежності судової системи. Наочні приклади такого підходу демонструють правоохоронні системи таких країн як Італія, Великобританія, Франція та ін.;

4) організація жорсткої підзвітності громадян, наділених владними повноваженнями, перед реально незалежною структурою, що відстежує чистоту роботи державних службовців, а також має повноваження притягувати до відповідальності посадових осіб, незважаючи на їх статус у владній ієрархії.

Зроблено висновок, що досвід, набутий розвиненими країнами в сфері протидії корупції, переконливо доводить – найбільшою ефективністю в цьому питанні вирізняються держави, які при вирішенні відповідної проблематики використовують комплексний та дуже принциповий підхід. Здійснюючи узагальнення практики реформування, спрямованого на протидію корупційним проявам, можна виокремити низку обов'язкових передумов реалізації антикорупційного стратегічного плану в нашій країні, а саме: наявність політичної волі вищого державного керівництва; компетентних урядових та неурядових експертів; команди, здатної це здійснити по вертикалі; громадської підтримки. Водночас, щоб поліпшити спроможність України у протидії корупції, слід домогтися об'єднання цих чотирьох компонентів.

Запропоновано структурно-функціональну модель оптимізації інституційного механізму протидії корупції (див. рис. 1).

Рис. 1. Структурно-функціональна модель оптимізації інституційного механізму протидії корупції.

Таким чином, використовуючи різноманітні інформаційно-комунікаційні інструменти, можна зробити прозорою діяльність органів публічної влади, що є однією з головних умов попередження корупційних проявів. Здійснення запропонованих шляхів удосконалення інституційного забезпечення національної безпеки органами протидії корупції в Україні дає можливість застосовувати заходи щодо запобігання багатьом факторам прояву явища корупції у структурах публічної влади.

ВИСНОВКИ

У дисертаційній роботі вирішено актуальне наукове завдання, яке полягає у теоретико-методологічному обґрунтуванні механізмів інституційного забезпечення протидії корупції та розробці практичних рекомендацій щодо удосконалення діяльності органів влади у даній сфері. Результати, отримані в процесі дослідження, підтверджують досягнення поставленої мети й вирішення завдань, дають підстави сформулювати наступні висновки і практичні рекомендації:

1. Вивчено понятійно-термінологічний апарат у сфері протидії корупції та з'ясовано особливості впливу корупційних явищ на національну безпеку країни. На основі аналізу основних підходів науковців до розуміння сутності поняття «корупція» як використання (у будь-якому вигляді) посадовцями, що представляють державну, передусім виконавчу, судову владу, а також установи та організації господарського управління, громадські об'єднання, свого службового становища з метою отримати майно, послуги чи пільги собі або третім особам. Удосконалено сутність таких базових понять, як «безпека» та «національна безпека». Зокрема, під безпекою запропоновано розуміти процес, за якого ймовірність утілення загрози та масштаби можливих заподіяних, у випадку її реалізації, збитків є вищою (або нижчою) ніж певна суб'єктивно зафіксована гранична величина. При цьому національну безпеку визначено як міру захисту життєво важливих особистісних, суспільних і державних інтересів перед внутрішніми та зовнішніми, реальними і потенційними загрозами. З'ясовано, що корупція є загрозою для національної безпеки тому, що вона має низку таких особливостей: підриває державний авторитет, завдає шкоди демократичним основам суспільного управління та роботі державного апарату; суттєво обмежує конституційні права і свободи громадян; порушує принцип верховенства права; сповільнює та спотворює реформування у соціально-економічній площині, створює труднощі для ринкових відносин, справляє негативний вплив на середнє і мале підприємництво, а також на залучення інвестиційних ресурсів з-за кордону; грубо порушує встановлений порядок реалізації повноважень посадовцями державних владних структур, місцевого самоврядування; спонукає до надання незаконних привілеїв для корумпованих угруповань, використання державної влади задля особистих інтересів; криміналізує та заганяє в тінь економіку, а також легалізує кошти, отримані в незаконний спосіб; підживлює організовану злочинність; порушує принципи у

сфері реалізації соціальної справедливості, невідворотності покарання; знищує духовні, моральні та суспільні цінності; ускладнює відносини з іншими країнами й усією міжнародною спільнотою.

2. Охарактеризовано нормативно-правове забезпечення протидії корупції в Україні. Виявлено, що правова протидія корупційним процесам наразі є українським майданчиком запровадження найсміливіших новітніх правових технологій. Процес становлення та розвитку інституту протидії правопорушенням, пов'язаним з корупцією, можна умовно поділити на кілька періодів: 1-й період – з 16 листопада 1995 р. до 30 червня 2011 р., тобто із дня набрання чинності Законом України «Про боротьбу з корупцією» від 5 жовтня 1995 р. до моменту втрати ним чинності; 2-й період – з 1 липня 2011 р., тобто з моменту набрання чинності Законом України «Про засади запобігання та протидії корупції» до прийняття Закону України «Про запобігання корупції»; 3-й період – з моменту набрання чинності Законом України «Про запобігання корупції» до сьогоднішнього дня. На сьогоднішній день в Україні ратифіковано такі міжнародні нормативно-правові акти: Конвенція Організації Об'єднаних націй проти корупції №251-V від 01.01.2010, Угода про створення групи держав по боротьбі з корупцією GRECO), Конвенція Ради Європи про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом, та про фінансування тероризму та ін. Але повністю вдале створення і закріплення на рівні законодавства міжнародних стандартів антикорупційної діяльності вимагає їхнього втілення державою. Цей процес відбувається дуже повільно, оскільки йому чинить опір стара система, а також дається взнаки відсутність бажання до змін. Аналіз української законодавчої системи стосовно протидії корупції свідчить, що окрім позитивних моментів їй притаманні і значні недоліки та неузгодженості з діючою законодавчою системою. Головним ризиком є можливість бюрократизації антикорупційної політики держави, що може перетворити справжню протидію корупції на формальну.

3. Досліджено сучасний стан реалізації механізмів інституційного забезпечення протидії корупції. Аналіз динаміки значень індексу національної безпеки свідчить: найоптимістичнішим прогнозом інтегрального індексу української нацбезпеки на 2018-2021 роки передбачається, що національна безпека перебуватиме в середньому/помірному стані. Отже, на жаль, ситуація суттєво не поліпшиться. Гарантувати безпеку нації – це ключове завдання, на якому має зосередитися будь-який уряд, це підґрунтя свободи і прогресу в кожній країні. Що стосується протидії корупції, то сукупність результатів дослідження свідчить про недовіру громадян до державних інститутів у секторі протидії корупції. Порівняно з 2017 роком рівень довіри знизився. Зважаючи на це робота, проведена антикорупційними органами, ще не дає підстав населенню сприймати ці органи як такі, що належним чином протидіють корупційним проявам та відзначаються позитивними результатами такої діяльності.

4. Проаналізовано інституційний механізм протидії корупції в контексті забезпечення національної безпеки. Згідно із Законом України «Про національну безпеку України» сформовано структуру органів щодо

регулювання національної безпеки, серед яких: Міністерство оборони України; Збройні Сили України; Міністерство внутрішніх справ України; Національна гвардія України; Національна поліція України; Державна прикордонна служба України; Державна міграційна служба України; Державна служба України з надзвичайних ситуацій; Служба безпеки України; Управління державної охорони України; Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України; Державна спеціальна служба транспорту України; Апарат Ради національної безпеки і оборони України; розвідувальні органи; центральні органи виконавчої влади щодо військово-промислової політики та інші органи. До суб'єктів, які запобігають, виявляють, у встановлених законодавством ситуаціях вживають заходів щодо припинення корупційних правопорушень, належить ряд уповноважених підрозділів органів державної влади, НАЗК, ДБР, НАБУ, поліція, органи прокуратури, Суди, у тому числі ВАКС. Ці функції виконуються також місцевими виконавчими органами влади, місцевим самоврядуванням, підприємствами, установами, організаціями (незалежно від того, якою є підпорядкованість та форма власності), їхніми посадовими та службовими особами, громадянами, об'єднаннями громадян відповідно до їхньої згоди. Виділено проблеми реалізації інституційного механізму протидії корупції на сучасному етапі формування національної безпеки, основними серед яких є наступні: окремі регіональні програми з протидії корупції не відповідають достатньою мірою завданням, які ставить загальнодержавна антикорупційна стратегія та державна антикорупційна програма; превентивним заходам, передбаченим регіональними антикорупційними програмними документами, притаманна неузгодженість та відсутність належного наукового обґрунтування того, наскільки доцільним та ефективним є їхнє використання; на рівні регіонів несвоєчасно оновлюються та формуються програмні документи з протидії корупції; відсутнє належне фінансування, необхідне та достатнє для того, щоб реалізувати заплановані заходи, передбачені в регіональних антикорупційних програмах.

5. Досліджено зарубіжний досвід протидії корупції та можливості його імплементації в Україні. Аналіз особливостей протидії корупційним злочинам у країнах-членах ЄС дав змогу виокремити заходи протидії корупції кожної з цих держав та визначити кроки, які треба реалізувати в Україні: забезпечити чесне і відповідальне управління, чому сприятимуть справедливі податки, пільги та субсидії, а не заборони і дозволи, одержані від владних структур; домогтися цілковитої незалежності судочинства; встановити суворий нагляд за тим, чи дотримуються високі етичні стандарти для посадовців; забезпечити високий соціальний захист держслужбовців; гарантувати незалежність ЗМІ, залучити громадський сектор до протидії корупції; посилити законодавче забезпечення та підходи до його практичної реалізації і, відповідно, підвищити ймовірність настання відповідальності за вчинені корупційні злочини; морально та психологічно налаштувати суспільство і весь державний корпус не сприймати корупцію як неминуче явище; забезпечити можливості для інформування громадськості щодо її прав у даній сфері.

6. Запропоновано шляхи удосконалення механізмів інституційного забезпечення національної безпеки органами протидії корупції в Україні. Виявлено, що чинна вітчизняна законодавча база, яка так чи інакше стосується аспектів ефективності інформаційного забезпечення протидії корупції в правоохоронних структурах, потребує змін. Запропоновано законодавче закріплення низки засад, які лежать в основі антикорупційної політики: доповнити Закон України «Про національну безпеку України» таким чином: (1) доповнити ч. 3 ст. 3 «Принципи державної політики у сферах національної безпеки і оборони» п. 2-1 наступним текстом: «запобігання та протидія корупції в державі загалом та в секторі безпеки і оборони, зокрема»; (2) доповнити Закон розділом У-1 «Запобігання та протидія корупції в секторі безпеки і оборони», до якого входять наступні норми: (а) ст. 35-1 «Загальні засади запобігання та протидії корупції в секторі безпеки і оборони»; ст. 36-2 «Особливості цивільного контролю стану корупції в секторі безпеки і оборони»; ст. 36-3 «Особливості висвітлення стану корупції в секторі безпеки і оборони засобами масової інформації».

Розглянуто можливі шляхи оптимізації організаційного забезпечення національної безпеки органами протидії корупції в Україні. Виявлено, що реформа в системі забезпечення протидії корупції – це один із визначальних напрямків забезпечення національної безпеки. Для НАЗК пріоритетними напрямками у формуванні антикорупційної політики залишаються: вдосконалення нормативно-правового регулювання запобігання та протидії корупції; визначення ефективних механізмів запобігання корупції, конфлікту інтересів, порушенню етичних стандартів поведінки та забезпечення контролю за дотриманням правил щодо доброчесності особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування. Застосовуючи інформаційно-комунікаційний інструментарій залучення громадян до реалізації антикорупційної політики можна реалізувати основні напрями роботи громадських організацій у цьому контексті. На даному напрямку необхідно: збирати інформацію про факти корупційних злочинів на основі звернень громадян та окремих повідомлень, оперативно реагувати на ці прояви, обмінюватися такими відомостями; ініціювати та реалізовувати антикорупційні ініціативи, лобіювати громадські інтереси в контексті нівелювання явища корупції у структурах публічної влади; реалізовувати просвітницькі антикорупційні інформаційні кампанії, зокрема співпрацюючи зі ЗМІ і правоохоронними органами.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Праці, які відображають основні наукові результати дисертації

1. Швидкий Я.Ю. Оптимізація інституційного забезпечення національної безпеки органами протидії корупції в Україні. *Державно-управлінські студії*. 2018. № 10. URL:<http://studio.ipk.edu.ua/wp-content/uploads/2020/04/SHvydkyy.pdf>

2. Швидкий Я.Ю. Місце протидії корупції в системі забезпечення національної безпеки. *Публічне управління та митне адміністрування*. 2019. № 3 (22). С. 284-289.

3. Швидкий Я.Ю. Сучасний стан національної безпеки в Україні в контексті протидії корупції. *Держава та регіони*. Серія: державне управління. 2019. № 4. С. 305-310.

4. Швидкий Я.Ю. Зарубіжний досвід протидії корупції та можливості його імплементації в Україні. *Експерт: парадигми юридичних наук і державного управління: електронне наук. вид.* 2019. №1 (7). С. 219-227.

5. Швидкий Я.Ю. Проблеми реалізації інституційного механізму протидії корупції на сучасному етапі формування національної безпеки. *Публічне управління і адміністрування в Україні*. 2020. № 15. С. 122-125.

6. Швидкий Я. Ю. Інституційне забезпечення національної безпеки органами протидії корупції. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 5 (6). С. 188-192.

Статті в зарубіжних виданнях

7. Shvydkyi Ya. Iu. Anti-corruption in the national security system. *Virtus: scientific journal*. 2020. № 41. P. 212-214.

Праці, які додатково відображають наукові результати дисертації

8. Швидкий Я.Ю. Досвід зарубіжних країн у протидії корупції та можливості його використання у вітчизняних умовах. *Напрями вдосконалення механізмів державного управління в умовах сучасних реформаційних процесів: матеріали Міжнар. наук-практ. конф. (Запоріжжя, 27-28 груд. 2019 р.)*. Херсон: Видав. дім «Гельветика», 2019. С. 103-107.

9. Швидкий Я.Ю. Проблема протидії корупції у контексті розвитку системи державного управління у сфері національної безпеки. *Роль держави та громадського сектору в соціальній адаптації переміщених осіб із зони агресії РФ та учасників ООС (АТО): матеріали кругл. ст. до Дня захисника Вітчизни (Київ, 16 жовт. 2019 р.)* / за заг. ред. Р. В. Войтович, П. В. Ворони. К.: ТОВ «Видав. дім «АртЕк», 2019. С. 122-125.

10. Швидкий Я.Ю. Протидія корупції як чинник забезпечення національної безпеки. *Інституційні трансформації ринку праці в умовах євроінтеграції: зб. матеріалів допов. та тез міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 12 лист. 2019 р.)* / за заг. ред. Р. В. Войтович, П. В. Ворони. К.: ТОВ «Видав. дім «АртЕк», 2019. С. 83-86.

11. Швидкий Я.Ю. Вплив корупційних явищ на національну безпеку країни. *Форум прямої демократії: матеріали допов. та тез II Всеукр. наук.-практ. конф. (Київ, 4 груд. 2019 р.)* / за заг. ред. Р. В. Войтович, П. В. Ворони. К.: ТОВ «Видав. дім «АртЕк», 2019. С. 312-315.

АНОТАЦІЯ

Швидкий Я.Ю. Механізми інституційного забезпечення протидії корупції. Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.05 – державне управління у сфері державної безпеки та охорони громадського порядку. – Інститут підготовки кадрів державної служби зайнятості України, Київ, 2020.

У дисертаційній роботі вирішено актуальне наукове завдання, яке полягає в теоретико-методологічному обґрунтуванні механізмів інституційного забезпечення протидії корупції та розробці практичних рекомендацій щодо вдосконалення діяльності органів влади у даній сфері.

Удосконалено теоретичний підхід до розуміння сутності поняття «корупція» як використання у будь-якому вигляді посадовцями, що представляють державну, передусім виконавчу, судову владу, установи й організації господарського управління, громадські об'єднання, свого службового становища з метою отримати майно, послуги чи пільги собі або третім особам. Крім того, удосконалено сутність таких базових понять, як «безпека» та «національна безпека». Запропоновано шляхи оптимізації інституційного забезпечення національної безпеки органами протидії корупції в Україні, а саме: започаткувати багатоцільову систему боротьби з корупцією; удосконалити діяльність Національного агентства з питань запобігання корупції, спрямовану на ефективну перевірку електронних декларацій, покращення роботи в частині перевірки політичних партій; спростити податкову звітність; посилити вимоги до роботи структур контрольно-наглядового профілю, а в майбутньому скоротити кількість таких документів як ліцензії, дозволи, патенти; розмежувати повноваження органів державної влади, згідно з якими надаються адміністративні послуги і виконуються контрольно-наглядові чи інспекційні функції; забезпечити прозорість приватизаційного процесу, а також процесу державних закупівель, тендерів та аукціонів; розвивати електронне урядування; забезпечити подальше реформування державної служби та служби в органах місцевого самоврядування з метою забезпечення їх професійності; залучити громадян до формування громадських об'єднань з протидії корупції; створити систему підготовки фахівці з антикорупційних заходів та здобуття антикорупційної освіти спеціалістів з кожної спеціальності.

Ключові слова: держава, державне управління, безпека, національна безпека, корупція, протидія корупції, інституційне забезпечення, органи протидії корупції.

ANNOTATION

Shvydkyi Ya. Mechanisms for institutional support of anti-corruption. Manuscript.

Thesis for a Candidate of Science Degree in Public Administration, specialty 25.00.05 - state control in the field of state security to defend a huge order. - Institute of Training of the State Employment Service of Ukraine, Kyiv, 2020.

In the dissertation the actual scientific task which consists in the theoretical and methodological substantiation of mechanisms of institutional maintenance of counteraction to corruption and development of practical recommendations on improvement of activity of authorities in this sphere is solved.

Improved theoretical approach to understanding the essence of the concept of "corruption", as the use in any form of officials representing the state, especially the executive, judiciary, institutions and organizations of economic management, public associations, their official position in order to obtain property, services or benefits to yourself or third parties. In addition, the essence of such basic concepts as "security" and "national security" has been improved. In particular, security is proposed to mean a process in which the probability of realization of the threat and the scale of possible damage, in the case of its implementation, the damage is higher (or lower) than a certain subjectively fixed threshold. At the same time, national security is defined as the extent to which vital personal, social and state interests are protected from internal and external, real and potential threats.

Ways to optimize the institutional support of national security by anti-corruption bodies in Ukraine are proposed, as a result of which it is proposed: to launch a multi-purpose anti-corruption system; to improve the activities of the National Agency for the Prevention of Corruption, aimed at effective verification of electronic declarations, improving the work on the verification of political parties; simplify tax reporting; to strengthen the requirements for the work of control and supervision structures, and in the future to reduce the number of such documents as licenses, permits, patents; to differentiate public authorities in the powers under which administrative services are provided and control or inspection or inspection functions are performed; ensure the transparency of the privatization process, as well as the process of public procurement, tenders and auctions; to develop e-government; to ensure further reform of the civil service and the service in local self-government in order to ensure its professionalism; to involve citizens in the formation of public associations to combat corruption; to create a system according to which specialists in anti-corruption measures would be trained and anti-corruption education of specialists in each specialty would be conducted.

A set of measures of anti-corruption struggle of foreign states and identification of experience to be implemented in Ukraine, namely: to ensure fair and responsible governance, which will contribute to fair taxes, benefits and subsidies, rather than bans and permits obtained from government agencies; to achieve complete independence of the judiciary; establish strict oversight of compliance with high ethical standards for officials; to ensure high social protection of civil servants; to guarantee the independence of the media, to involve the public sector in the fight against corruption; strengthen legislative support and approaches to its practical implementation and, accordingly, increase the likelihood of liability for corruption offenses; morally and psychologically adjust society and the entire state corps not to perceive corruption as an inevitable phenomenon; provide opportunities to inform the public about its rights in this area.

Keywords: state, public administration, security, national security, corruption, anti-corruption, institutional support, anti-corruption bodies.

PODSUMOWANIE

Shvydkiy Ya. Mechanizmy instytucjonalnego wsparcia walki z korupcją. Rękopis.

Rozprawa o konkursie stopnia naukowego kandydata w zakresie nauk w administracji publicznej na specjalności 25.00.05 - administracja publiczna w zakresie bezpieczeństwa państwa i ochrony porządku publicznego. - Instytut Kształcenia Kadr Państwowej Służby Zatrudnienia Ukrainy, Kijów, 2020.

W rozprawie rozwiązuje się rzeczywiste zadanie naukowe polegające na teoretycznym i metodologicznym uzasadnieniu mechanizmów instytucjonalnego utrzymania przeciwdziałania korupcji oraz wypracowaniu praktycznych zaleceń dotyczących doskonalenia działań władz w tej dziedzinie.

Ulepszone teoretyczne podejście do zrozumienia istoty pojęcia „korupcja” jako posługiwania się w jakiejkolwiek formie urzędnikami reprezentującymi państwo, zwłaszcza władzę wykonawczą, sądowniczą, instytucje i organizacje zarządzania gospodarczego, stowarzyszenia publiczne, ich oficjalne stanowisko w celu uzyskania mienia, usług lub korzyści dla siebie lub osób trzecich. Ponadto udoskonalono istotę takich podstawowych pojęć, jak „bezpieczeństwo” i „bezpieczeństwo narodowe”. Proponowane są sposoby optymalizacji wsparcia instytucjonalnego bezpieczeństwa narodowego przez organy antykorupcyjne na Ukrainie, a mianowicie: uruchomienie wielofunkcyjnego systemu antykorupcyjnego; usprawnienie działań Narodowej Agencji Zapobiegania Korupcji, zmierzających do skutecznej weryfikacji deklaracji elektronicznych, usprawnienia pracy nad weryfikacją partii politycznych; uprościć raportowanie podatkowe; wzmocnienie wymagań dotyczących pracy struktur kontrolno-nadzorczych, a w przyszłości zmniejszenie ilości takich dokumentów jak licencje, pozwolenia, patenty; zróżnicowanie uprawnień organów publicznych, zgodnie z którymi świadczone są usługi administracyjne oraz wykonywane są funkcje kontrolne lub inspekcyjne lub inspekcyjne; zapewnić przejrzystość procesu prywatyzacji, a także procesu zamówień publicznych, przetargów i aukcji; rozwój e-administracji; zapewnienie dalszej reformy służby cywilnej i służby w organach samorządu terytorialnego w celu zapewnienia ich profesjonalizmu; angażować obywateli w tworzenie stowarzyszeń publicznych w celu zwalczania korupcji; stworzenie systemu szkolenia specjalistów w zakresie działań antykorupcyjnych i zdobywania wykształcenia antykorupcyjnego dla specjalistów w każdej specjalności.

Słowa kluczowe: państwo, administracja publiczna, bezpieczeństwo, bezpieczeństwo narodowe, korupcja, przeciwdziałanie korupcji, wsparcie instytucjonalne, organy antykorupcyjne.

Підписано до друку 21.12.2020
Формат 148x210 мм. Обл.-вид. арк. 0,9.
Наклад 100 прим.

Свідоцтво серії ДК № 1805 від 25.05.2004
Віддруковано з оригінал-макета в Інституті підготовки кадрів державної
служби зайнятості України
03038, м. Київ, вул. Нововокзальна, 17, тел. (044) 536 -14-85